

ETNINĖS KULTŪROS GLOBOS TARYBA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 60, LT-01110 Vilnius, tel. (8 5) 210 7161, el. p. info@ekgt.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188756614

Lietuvos Respublikos Seimo
Kultūros komitetui
Valstybės valdymo ir savivaldybių komitetui

2025-03-19 Nr. S-64

Vidaus reikalų ministerijai

Kultūros ministerijai

Lietuvos savivaldybių asociacijai

DĖL SIŪLYMO PAPILDYTI LIETUVOS RESPUBLIKOS VIETOS SAVIVALDOS ĮSTATYMO 7 STRAIPSNĮ

Etninės kultūros globos taryba (toliau – Taryba) ne kartą kreipėsi į Lietuvos Respublikos Seimą, siūlydama papildyti Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo (toliau – VS įstatymas, VSĮ) 7 straipsnį, kuriame išvardytos valstybinės (valstybės perduotos savivaldybėms) funkcijos, nes atkreipė dėmesį, kad tarp jų nėra nė vienos su kultūra susijusios funkcijos.

Tai ypač svarbu pastaruoju metu, kadangi 2024 m. buvo priimtas Lietuvos Respublikos kultūros politikos pagrindų įstatymas (toliau – KKP įstatymas), kurio II skyrius skirtas bendrai valstybės ir savivaldybių kultūros politikai. KKP įstatymo 4 straipsnyje įvardyti kultūros politikos principai (*bendradarbiavimo, horizontalumo, įvairovė, pagarbos žmogaus kūrybai, kultūros prieinamumo, kultūros tarptautiškumo, ištiesiosios rankos, savitumo*) aprėpia visai Lietuvai taikomas įstatymines nuostatas, o apibūdinant *ištiesiosios rankos* principą nurodyta: „Valstybė ir savivaldybės finansuoja atskirų kultūros sričių projektus ir veiklas, nesikišdamos į jų turinį ir kūrybos procesą, o finansuojamų projektų ir veiklų vertinimą patiki kultūros ekspertams“. Be to, KKP įstatymo 3 straipsnio 2 dalyje įvardyti kultūros politikos uždaviniai apima ir uždavinį „puoselėti Lietuvos etnografinių regionų (Aukštaitijos, Dzūkijos (Dainavos), Suvalkijos (Sūduvos), Žemaitijos ir Mažosios Lietuvos) kultūrinį savitumą“, o savivaldybės yra tiesiogiai susijusios su etnografinio regiono, kuriam jos priskiriamos, savitumo puoselėjimu.

Siekiant savivaldybes įtraukti į kultūros politikos įgyvendinimą, reikėtų šioje srityje savivaldybėms nustatyti ne savarankiškas, o valstybines funkcijas. Atkreipiame dėmesį, kad kultūra yra tiesiogiai susijusi su švietimu (kultūra daro įtaką švietimo būklei, o švietimas – kultūros būklei), tačiau VS įstatyme kultūra priskiriama tik savarankiškomis savivaldybių funkcijoms (VSĮ 6 straipsnio 13 ir 26 punktai), o švietimas – ir savarankiškomis (VSĮ 6 straipsnio 5, 6, 7, 8 ir 10 punktai), ir valstybinėms (valstybės perduotoms savivaldybėms) funkcijoms (VSĮ 7 straipsnio 6, 7 ir 12 punktai).

Dabartinėje geopolitinėje situacijoje ypač svarbu atsižvelgti ir į Lietuvos Respublikos etninės kultūros valstybinės globos pagrindų įstatymą, kurio Preambulėje pabrėžiama, kad „*etninė kultūra yra tautos būties, išlikimo ir tvirtumo esmė, nacionalinės kultūros pamatas*“, o šio įstatymo 5 straipsnis nustato, kad tarp etninės kultūros valstybinę globą užtikrinančių institucijų yra ir savivaldybių institucijos. Be to, Lietuvos Respublikos nacionalinio saugumo pagrindų įstatymas nustato *Lietuvos nacionalinio saugumo užtikrinimo pagrindus* (įvardytus šio įstatymo priedėlyje), kuriuose nurodomos šios valstybės pareigos: vidaus politika „turi ugdyti tautinę savimone, pilietiškumą“; kultūros politika – „išsaugoti ir puoselėti nacionalinės kultūros tapatumą, užtikrinant lietuvių kalbos apsaugą ir tęstinumą, globojant etninę kultūrą ir vietos tradicijas, saugant kultūros paveldą“; švietimo ir mokslo politika – „ugdyti pilietiškumą, bendruomeniškumą, tautinį sąmoningumą“; tautinė politika – „užtikrinti lietuvių tautos ilgalaikių gyvybinių interesų apsaugą saugodama <...> etninę kultūrą, kultūros savitumą ir papročius, kultūros paveldą <...>“. Šių nuostatų pagrįstumu įsitikiname žvelgdami į Ukrainą, kurios žmonių pasipriešinimas agresoriui kyla iš siekio apginti savo tapatybę yra grindžiamas stipria tautine savimone.

Taip pat atkreipiame dėmesį, kad ratifikuodama UNESCO Nematerialaus kultūros paveldo konvenciją ir kitas su kultūros paveldu susijusias UNESCO konvencijas, Lietuvos valstybė įsipareigojo savo teritorijoje užtikrinti nematerialaus ir materialaus kultūros paveldo valstybinę globą. Šių užduočių sėkmingas įgyvendinimas neįmanomas be aktyvaus savivaldybių dalyvavimo ir tam tikrų valstybinių įsipareigojimų priėmimo.

Tuo remdamiesi siūlome papildyti Vietos savivaldos įstatymo 7 straipsnį nauju punktu ir į savivaldybių valstybinių (valstybės perduotų savivaldybėms) funkcijų sąrašą įtraukti naują funkciją: „**nacionalinės kultūros sklaida ir plėtra, etninės kultūros, tradicinių amatų, etnografinių regionų ir vietos tradicijų globa, kultūros paveldo (materialaus ir nematerialaus) išsaugojimas, kultūros sklaidos ir edukacijos stiprinimas**“.

Tarybos pirmininkė

Dalia Urbanavičienė

